

POLİTİKA FELSEFESİ TARİHİ
SOKRATES'TEN ROUSSEAU'YA

FOL 139

© MAK GRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.
SERTİFİKA NO: 44396

FELSEFE 124
SİYASET FELSEFESİ 03

POLİTİKA FELSEFESİ TARİHİ –SOKRATES'TEN ROUSSEAU'YA–
EFE BAŞTÜRK

YAYINA HAZIRLAYAN: EBUBEKİR DEMİR
REDAKSİYON: ECEM YILDIZ
GÖRSEL YÖNETMEN: NURULLAH ÖZBAY
GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA: TAVOOS

ISBN 978-625-7307-58-1

BASKI: AYRINTI BASIM YAY. VE MAT. HİZ. SAN. TİC. A.Ş.
MATBAA SERTİFİKA NO: 49599

1. BASKI: EYLÜL 2021

İLETİŞİM ADRESLERİ
CİNNAH CD. KIRKPINAR SK. 5/4
06420 ÇANKAYA ANKARA
TEL.: 0312. 439 01 69
www.folkitap.com
bilgi@folkitap.com
siparis@folkitap.com
www.twitter.com/folkitap

EFE BAŞTÜRK

Ankara Üniversitesi'nde Siyaset Teorisi alanında doktora derecesi aldı. Őu anda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi. Politika felsefesi alanında kitapları ve çeşitli ulusal ve uluslararası dergilerde yayımlanmış çalışmaları bulunmaktadır. Düşünce tarihi ve politika felsefesi alanında çalışmalarına devam etmektedir.

Başlıca eserleri: *İçkinlik Demokrasisi: Deleuze ve Politik Felsefe* (2018), *Platon'da Politika Düşüncesinin Soykütüğü* (2019), *Biyonoetika'nın Doğuşu: Aristoteles'te Etik, Politika ve Canlı Yaşamın Yönetimi* (2019), *Açılma: İki Leviathan Okuması* (2020)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 13

BİRİNCİ KISIM KLASİKLER

GİRİŞ:
POLİTİKA FELSEFESİ VE POLİTİK DÜŞÜNCE 15

BİRİNCİ BÖLÜM SOKRATES

1
SOKRATES VE SAVUNMASI 19

2
KRİTON: YASA VE YURTTAŞLIK ÜZERİNE 51

İKİNCİ BÖLÜM PLATON'UN DEVLETİ

1
ADALET VE DOĞRULUK TARTIŞMASINA GİRİŞ 79

2
SİTE VE İNSANDA DOĞRULUĞUN KARŞILIKLI ARAŞTIRILMASI 102

3
FELSEFİ ÜTOPYADAN SİYASİ ÜTOPYAYA GEÇİŞ 128

4
REJİMLER, KARAKTERLER 142

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ARİSTOTELES'İN POLİTİKASI

1
POLİS VE POLİTİKA 161

2
YURTTAŞLIK REJİMİ 177

İKİNCİ KISIM
MODERNLER

Giriş:
POLİTİK FELSEFEDE MODERN ARAYIŞLAR 198

BİRİNCİ BÖLÜM
MAKYAVEL

1
YENİ KİTANIN KEŞFİ 202

2
KORKUTUCU GERÇEKÇİLİK 227

İKİNCİ BÖLÜM
HOBBS

1
MODERN POLİTİKANIN İCADI 247

2
ÖLÜMLÜ TANRI'NIN İZİNDE 267

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SPINOZA

1
TEOLOJİK-POLİTİK PROBLEM 287

2
YENİ MUTLAKİYET 313

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ROUSSEAU

	1	
UYGARLIĞIN HUZURSUZLUĞU		332
	2	
MUTSUZ BİR ANTROPOLOJİ		347
	3	
POLİTİKAYA YENİDEN DÖNÜŞ		363
	DİZİN	391

ÖNSÖZ

Bu kitap, üniversitede vermekte olduğum Siyasal Düşünceler Tarihi Güz-Bahar 2020-2021 dersinin kayıtlarından, notlarından ve daha sonra yapılan çeşitli eklemelerden oluşmaktadır. Filozoflar üzerine hazırlanmış ikincil literatürden farklı olarak, sadece filozofların metinlerine odaklanan bir anlatım geliştirildi. Kitabın siyasal düşünceler tarihi öğrencileri ile bu alana ilgi duyan okuyucuların klasik ve modern dönem metinlerini takip etmelerinde yardımcı olması amacıyla hazırlanmış bir el kitabı olacağını umuyorum.

Dersler tümüyle birincil metinler üzerinden işlendiği için, sadece bilgilendirici bir dipnotla sunuldu. Bazı metinlerin birden fazla çevirisi olduğu için, bu çeviriler ayrıca bir dipnotla belirtildi. Bu farklı çeviriler arasında farklılıklar veya detaylardan bahsedileceği zaman ise ayrıca bilgilendirme yapıldı.

Bu kitabı zorlu ve zorunlu pandemi koşullarında hazırladım. Tüm sağlık riskleri ve tedirginlikleri bir tarafa, öğrencilerimle dijital ekranlarda buluşmak çoğu zaman gerçekten de çok zorlayıcı oldu. Yine de bu derse dair heyecanımı ve sevkimi hep zinde tuttular. Başta kıymetli ilgisi ve desteği ile Ebubekir Demir ve titiz ve incelikli okuması ile Ecem Yıldız olmak üzere, tüm FOL Kitap ekibine, gösterdikleri tevccüh ve ilgi için de çok teşekkür ederim. Annem, bu kitabın başından sonuna kadarki tüm macerasına tanık ve destek oldu; varlığı, tükenmeyen sevgisi ve enerjisi için sonsuz teşekkürler. Aybüke ve Arkhe Deniz'siz olmaz tabii ki. Aybüke, olabilecek en yoğun ve yorgun zamanlarında dahi kitabı takip etti ve sorularıyla beni bu kitabın öğrencisi gibi hissettirmekten vazgeçirmedi. Arkhe Deniz'in neşesi, gülüşleri ve tabii büyüüşleri de burada kendisine fazlasıyla yer buldu. Bu kitabı, sağlık, huzur ve güvenle okuması tek dileğimdir.

BİRİNCİ BÖLÜM SOKRATES

I SOKRATES VE SAVUNMASI

1. Sokrates Kimdir?

Sokrates'in *Savunma*'sı,¹ politika felsefesinin en eski ve kurucu metni olarak düşünülebilir. Bu metin, Sokrates'in, kendi varoluşunu âdeta felsefi bir mesele nezdinde Atina mahkemesi karşısında savunmasıdır. Savunma, bir kişinin (Sokrates) değil, bir manifesto veya bir meydan okuma şeklinde bir yaşam tarzının siteye karşı savunusu ve ilamıdır. Bu, *Savunma*'yı okurken daima akılda tutmamız gereken bir şeydir. Çünkü *Savunma*, genel kurgusu itibarıyla düşünüldüğünde, sitenin yaşama tarzı ile bir filozofun yaşama tarzı arasındaki ayrımın ısrarla vurgulanması üzerine kurulu olduğundan, üslup ve içerik olarak politik bir problemi görünür kılar veya site ve filozof arasındaki ayrımın neden politik bir problem olarak düşünülmesi gerektiğini ifade eder. *Savunma*'nın genel bağlamına bakıldığında, Sokrates'in suçlanma nedenleri, sitenin inandığı tanrılara inanmaması, yeni tanrılar yaratması ve gençleri yozlaştırmasıdır. Mahkeme, Sokrates'ten kendisini bu suçlamalara karşı savunmasını istemiştir ve sonunda Sokrates, kendisini yargılayan jüri tarafından suçlu bulunmuş ve ölüme mahkûm edilmiştir. Ancak yine jüri tarafından 'felsefeyle meşgul olmamak kaydıyla' şehirden sürgün edilerek yaşamına devam edebileceği kararı verilmiştir. Sokrates ise bunu reddedip, felsefe yapmaktan geri duramayacağını ifade

1 Platon, *Sokrates'in Savunması*, çev. A. Çokona, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları, 2019. Bundan sonra metin içinde yalnızca paragraf numarası verilecektir.

DİZİN

A

ABD 196
Adeimantos 105, 110, 111, 112, 113,
114, 121, 157, 158, 225
ahlakçılık 292
ahlaki: ~ bağlam 18; ~ bilgelik 25; ~
birey 236; ~ gelişim 18; ~ kriter 56;
~ söylem 43
ahlaksızlık 224, 225
aile 16, 40, 85, 163, 167, 168, 182,
246, 360, 361, 381
ait olma 184
Alkibiades 151
ampirik 258, 348, 353; ~ bilgi
analoji 33, 118, 121, 169
analojik 142, 151, 178; ~ çözümleme
142
anarşist 230, 307
anı 24, 56, 59
anlamlı yaşam 18
antipolitik 237, 292, 301
antropolojik 16, 385, 387
Anytos 42, 45, 47
apolitik 301
Apollon 31
Archidamus 276, 277
Arendt, Hannah 20, 55, 237
Aristofanes 25, 26, 27, 28
aristokrasi 122, 150, 186, 187, 188,
193, 197, 284, 285, 327
Ariston 84
Aristotelesçi 173, 177, 181, 258,
329, 351; ~ yaklaşım 173
arkhe 229, 250
arkhos 84, 296
asgari: ~ prestij 47; ~ sorumluluk 73
asıl suçlama 44
asli bağlam 53, 59, 66

aşkın 34, 49, 109, 133, 205, 206,
220, 221, 251, 253, 287, 289, 321;
~ kavramlar 34, 133
Atina 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25,
27, 28, 31, 37, 75, 84, 236, 282,
354; ~ felsefesi 17; ~ mahkemesi
19, 20, 75
atomculuk 292, 301
Avrupa 205, 288, 295, 332
ayrıcılık 21, 47, 213, 217, 219
azınlık 150, 189, 193, 194, 197

B

bağımsız iyi 109
bağımsızlaştırmak 229
Balzac 341
barış 241, 260, 269, 313, 314
başkaları; ~na buyurucu dilden ko-
nuşmak 57; ~nın iyiliği 71; ~nın
varlığının ve bu varlıktan kaynak-
lanan eşitlik 20; ~nın vereceği tepki
64; ~yla paylaşma 18
Batı felsefesi 236
beden: ~den azade olmak 30; ~e dair
şeyler 33; ~ eğitimi 70
bedensel 30, 32, 33, 34, 71, 85, 119,
178, 253, 254, 258; ~ duyarlar ve ~
hazlar 33; ~ ve duyuşal tatminler
71; ~ yaşamı yücelten görüş 32
bencil 102, 103, 192, 232, 337
benzerlik 121, 152, 168, 236, 261,
354, 367
benzetme 153
beşerî 253, 255, 272, 305, 321, 330,
348
biçimcilik 153
bilinç 54, 73, 239, 340
bilinçaltı 139

bireysellik 52, 383
bireysel meziyetler 118
biyolojik: ~ gereksinimler 114; ~ ya-
şam 72
Bloom, Allan 154

C

Cebes 56
cehalet 48, 49
Cenevre 336, 379, 384
Chaerecrates 56
Chaerophon 56
Cicero 165, 370
cumhuriyetçilik 206, 239, 243, 279,
378
Cyrus 219

Ç

çağrı 390
çatışmak 57
çileci 34, 61, 230, 236
çoğunluk: ~un kanaati 47; ~un övgü
ve yergisi 70
çürütme yöntemleri 68

D

değer ortaklığı 152
Delos 31
Delphoi 30, 39, 47, 53, 348
demokratik 21, 22, 106, 156, 157,
159, 160, 197, 277, 282, 285, 322,
323, 324, 328, 372; ~ sayılabilecek
devlet 21; ~ yaşamın gereği 22
Demokritos 293, 301
demos 29, 46, 83, 140, 146, 150,
156, 179, 194, 242
deneyim 111, 119, 173, 198, 292,
326
Descartes 250
despotik 166, 169, 170, 171, 172,
175, 176, 177, 178, 189, 190, 192,
222, 308
despotluk 223
devlet 98, 109, 111, 116, 118, 119,
120, 121, 122, 123, 133, 135, 205,
206, 215, 216, 243, 312, 326; ~i
oluşturan kuvvetler 79; ~in rızası
74
devrim 134, 246

Diderot 341
Dijon Akademisi 338, 347
dikey ilişkilerin 330
dikotomik 267
dinsel 17, 66, 85, 199, 233, 234, 235,
237, 240, 247, 251, 252, 288, 289,
293, 294, 296, 297, 384, 388, 389
dinsellik 66
disiplin 221, 316
diyalog 20, 24, 29, 31, 38, 42, 48, 51,
56, 60, 61, 69, 72, 80, 81, 82, 84,
151, 329
doğa 48, 102, 112, 122, 208, 381,
386; ~ gereği 154, 168, 169, 170,
171, 176, 178
doğal: ~ güdü 168, 256; ~ hukuk 90,
91, 274, 287, 330; ~ gereği 48, 67,
70, 72, 76, 94, 117, 145, 164, 166,
171, 175, 176, 177, 178, 242, 259,
318, 387; ~ yatıklık 107, 154
doğallaştırılmış 238, 387
doğru: ~ bilinen yanlış 223; ~ hüküm-
dar 242; ~ ilke 18; ~ insan 89, 90,
94, 99, 110, 121, 123, 127; ~ kararı
verebilme 117; ~ rejim 123, 187; ~
yaşam 25, 80, 90, 165, 301, 337; ~
yönetim 41, 80, 99, 110, 210, 350
doktor 70, 71
Dorion 236
dost 88, 89, 90
dostluk 89, 190, 191
Dostoyevski 208
düşman 88, 89, 90, 258, 386, 388
düşünce tarihi 7, 21, 212
düşünme 15, 16, 18, 21, 29, 40, 51,
54, 55, 81, 185, 225, 249, 287,
288, 289, 297, 310, 314, 317
düzenleme 126, 129, 136, 235, 238
düzenlilik 102, 115, 175, 217, 226,
277, 349
düzensizlik 226, 263, 274

E

efendi 168, 169, 170, 171, 172, 176,
178, 385, 387
eğitim 27, 47, 48, 70, 134, 333; ~ po-
litikası 148
egrilik 94, 99, 100, 101, 109, 110,
114, 115, 129, 130, 131

- Eichmann, Adolf 36
 Ekhekrates 32
 ekonomi 17, 84, 171, 172, 177, 178, 192, 258, 359
 eleştiri 46, 132, 138, 144, 153, 227, 229, 230, 240, 248, 253, 254, 289, 301, 308, 317, 325, 334, 335, 339, 349, 358
 eleştirme 27, 36, 59, 76, 205, 228
 elit 196, 243
 Emile 333, 334, 336, 338, 364, 378
 epistemolojik 16, 38, 98, 113, 140, 249, 253, 282, 293
 erdemlilik 193, 194, 196, 226, 336, 337
 erkeklik 221
 estetik 235, 340, 354
 eşitlik 20, 152, 155, 156, 157, 164, 192, 197, 259, 319, 327, 332, 337, 375, 386; ~in eşitsizliği 156
 Euthyphron 24
 evren 44, 146, 249, 250, 251, 252, 296, 301, 305, 330
 evrensellik 82, 205
 ezeli olan 62
 ezoterik 146, 247, 251, 252; ~ kalıplar 247
- F
- felsefe: ~nin imkânsızlığının olumlu tarafı 140; ~nin işlevi 20, 83; ~nin kaygısı olan hakikat 34; ~nin biricik nesnesi 83; ~nin politikası 143; ~nin siyaset karşısındaki işlevi 43; ~yi politikleştirme 139; ~yi pratik yaşama aktarma 25
 felsefesizlik 50
 felsefi: ~ erkinlik 144; ~ kavrayış 89; ~ tartışma 228
 fikir 46, 57, 65, 77, 114, 141, 153, 206, 216, 277, 292, 297, 300, 322, 328, 360, 368, 385
 filozof: ~ ile filozof olmayan 61, 97, 130; ~-kral 60, 133, 222; ~un kaderi 25; ~un öğreticiliği 60; ~un ölümü yaşama yeğ tutması 33; ~un yaşama tarzı 19
 fiziksel 52, 73, 99, 100, 116, 152, 169, 172, 178, 213, 222, 283, 335, 354, 355, 361, 371; ~çarpışma 213
- Flaubert 341
 Floransa 205, 209, 210, 240
 Fransa 338, 341, 348
- G
- Galileo 250
 gayriadil 51, 68, 77, 100
 gayriahlaki 24, 111, 112, 208, 209, 244, 262, 377, 378
 gayrişahsi 212, 390
 geçici olan 50, 62
 geleceğin yöneticileri 143, 157
 geleneksel 27, 28, 29, 34, 35, 59, 76, 138, 144, 218, 284; ~ âdetler 29; ~ değerler 27, 28; ~ ilişkiler 27
 gençler 19, 34, 37, 42, 44, 45, 47, 48, 49, 59, 63
 genel: ~ işleyiş 222, 300; ~ iyi 80
 gereklilik 111, 125, 168, 209, 240, 247, 382
 Glaukon 84, 102, 105, 107, 108, 109, 110, 113, 114, 118, 121, 135, 139, 149, 157, 158
 Glaukos 348
 Gorgias 83
 görünmek 109, 111, 112, 341
 gündelik: ~ hayat 57, 86; ~ ihtiyaç 169; ~ iş 86
 güzele ilişkin hakikati 40
- H
- Hades 32
 hakikat 37, 40, 93, 95, 97, 98, 105, 129, 141, 144, 167, 173, 303, 309; ~ arzusu 33; ~ kaygısı 29
 hâkimiyet 99, 310, 329, 330, 355, 378
 hak 68, 156, 157, 303, 311, 314, 320, 323, 325, 326, 327, 329, 330, 369, 370, 380
 hakkaniyetsizlik 68, 69, 74
 haklılık 47, 91, 107, 189
 haksızlık 107, 108, 190, 236, 300, 343
 hayvani: ~ varlığımız 256; ~ yaşam 174, 261
 haz 46, 90

hekimlik 89, 93, 95, 106, 216, 217
Hermogenes 56
Hesiodos 146
Hira Mağarası 146
Hitler 36
hiyerarşik 123, 168, 189, 322, 324, 329
Hoederer 224
Homerik 51, 52, 54, 66; ~ yurttaşlık 52, 54
Homeros 51, 52, 146
Hristiyan 218, 232, 237, 239, 388
Hugo 224, 341
hukuk 60, 68, 75, 90, 91, 110, 157, 274, 287, 288, 330, 343, 344, 349; ~ın doğası 75
hukuki mantık 43
hurafe 294, 295, 297, 300, 301, 310
hüküm 31, 34, 60, 64, 68, 69, 75, 77, 159, 160, 188, 213, 270, 309, 351, 355, 382
hükümdar 218, 220, 222, 223, 224, 226, 227, 234, 241, 242, 243, 249, 302, 309, 369
hümanizm 215, 249
hür irade 22

İ

içsel 165, 173, 249, 251, 255, 256, 289, 292, 306, 315, 330, 362
iç ses 35, 44, 60, 237, 335
idam 31, 51
idea 49, 60, 65, 76, 77, 132, 298, 300
ideal: ~ devlet 39, 144; ~ Prens 222; ~ rejim 96, 100, 110, 142, 145
ilke 43, 45, 120, 308, 370
ilkel insan 75
imge 25, 59, 70, 250, 251, 265, 276, 278, 297
insan: ~ doğası 17, 162, 254, 263, 265, 267, 328, 333, 354; ~ doğasının aşılması 17, 254; ~ eylemi 166, 255, 258; ~ın dönüşümü 17; ~ın eyleme biçimi 17; ~ın hayvani yaşamdan farkı 175; ~ın konuşma yetisi 15; ~ın maddi dünyası 17; ~ın öz saygısı 336; ~ın politikayla ilişkisi 15; ~ın ruhu 125, 337
intikam 150, 151
ironi 45, 82
İsa 230, 236, 311

istikrar 233, 262, 375
isyankâr 202
iş bölümü 124
İtalya 243
ithaf 210, 335

J

Jean Valjean 341
John Stuart Mill 23
jüri 19, 196

K

kader 213, 214, 222, 227, 236, 290, 321, 322
kadercilik 231, 237
kahramanlık 51, 52, 53, 208
kaide 206, 208, 209, 214, 222, 241, 246, 259
kamu 166, 282, 327, 372, 381, 382
kamusal: ~ iyi 80, 383; ~sorumluluk 25; ~ yaşama 18
kanı 30, 33, 39, 40, 48, 49, 53, 111, 140, 144, 148, 152
kanun 35, 43, 108, 109, 139, 207, 208, 220, 302, 364, 374, 376, 382, 388; ~ koyma gücü 43; ~ın tarafında olmak 35
kaos 226, 280
kapitalizm 153
karizma 234
karşılıklı etkileşim 24
karşılıklılık 20, 174, 199
kavrama biçimi 296
Kebes 32
kehanet 39, 40, 41, 47
kendilik 52, 53, 127, 147, 151, 153, 156, 158, 160, 237, 262, 340, 357; ~ kaygısı 53
kendini bil 30, 38, 39, 41, 53
Kephalos 84, 85, 86, 87, 88
kesim 134, 151, 194
keyfi 29, 46, 165, 208, 209, 270, 311, 326, 372, 382
Khairaphon 39
kilise 205, 206, 212, 230, 279, 295, 296
kişisel: ~ çıkar 46, 93; ~ güç istençleri 20; ~ olan 46; ~ virtü 238; ~ yargular 37
kitle 149, 151, 152, 156, 209, 222, 234, 308

- klasik politika felsefesi 16, 18, 53, 79, 199, 210, 247, 253, 300, 308
 Komünist Parti 224
 konsensüs 34
 konuşma: ~ işlevi 54; ~ pratiği 54, 55; ~ sanatı 37, 113
 kozmik barış 229
 köle 115, 157, 168, 169, 170, 171, 172, 176, 178, 179, 297, 336, 340, 365, 378, 386
 kriz 23, 180, 209, 214, 226, 239, 362
 Ksanthippe 31
 Ksenophon 24, 25, 36, 56, 59
 kudret 44, 69, 232, 238, 256, 257, 265, 271, 272, 309, 330
 kült 51
 kültür 40, 152, 196, 238, 332
- L**
- Latince 221, 222, 265
 liberal 109, 270, 292, 381
 Locke 348
 Lorenzo 209, 210
 Lucretius 292, 301
- M**
- maddi: ~ arzular 18; ~ gereksinmeler 17, 18, 119, 167; ~ ihtiyaçlar 16, 17, 171, 192; ~ şeylerin ve ilişkilerin yönetimi 18; ~ ve geçici şeylerden bağımsızlaştırmama 40
 mahkeme 20, 43, 59, 75, 196, 341
 makbul vatandaş 34
 manifesto 19, 28
 Martin Luther King 23
 Marx 359
 materyalizm 293
 meclis 195, 196
 Mediciler 210
 mekân 17, 54, 162, 163, 164, 191, 198, 257
 Meletos 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 63
 meşruiyet 160, 207, 279, 285, 303, 304, 369
 meşrulaştırmak 276, 307, 320, 370
 metaforik 30, 62, 122, 125, 184
 meziyetler 52, 117, 118, 120, 122
 Mill 23, 24
- misyon 18, 31, 55, 59, 66, 90, 198, 331
 mitolojik 124, 146, 222, 229
 modern: ~ dünya 382; ~ düşünce 253; ~ felsefe 251; ~ insan 231, 272
 modernler 16, 79, 231, 233, 248, 250, 251, 272, 323, 336, 337, 383, 389
 modernlik 271, 337, 350, 356
 monark 242, 285, 302
 Montesquieu 122
 Muhammed 146, 311
 Musa 146, 219, 220, 305, 306, 311
 Musalar 339, 340
 mutlakiyet 249, 320, 325, 328, 329
 mülk 166, 170, 189, 246, 272
 mülkiyet 150, 359, 360, 362, 367, 376, 377
- N**
- Napolyon 208, 209
 negatif 260, 274, 307, 367, 374, 376, 385
 nesne 39, 83, 85, 89, 90, 123, 130, 170, 244, 255, 294, 377
 Newton 250
 Nietzsche 225
 norm 29, 35, 50, 58, 59, 60, 76, 77, 108, 109, 160, 174, 209, 220, 235, 241, 254, 307, 325, 365
 nosyon 34, 53, 318, 319, 247, 252, 319, 326, 359, 379
 Numa 233, 234, 235
 Nur Dağı 146
- O**
- olgu 78, 205, 206, 215, 251, 286, 337
 oligarşi 154, 156, 179, 187, 188, 189, 191, 192, 193, 197
 Ortaçağ 160, 212
 ortak: ~ fayda 163, 187; ~ inanç 24; ~ iyi 184, 185, 187, 192, 285; ~ kaanatlar 23, 24, 45; ~ saptama 175; ~ yargı 20, 21, 24, 29, 34
 otokontrol 72
- Ö**
- öğretmen 70

önyargı 21, 27, 37, 38, 42, 291
örgütlenme; ~ biçimi 16; ~ mantığı 16
örgütlü 18, 55, 73, 142, 274, 275,
308, 359; ~ politik yaşam 73, 274,
275
öz 39, 52, 116, 171, 186, 249, 335,
336, 340 ; ~ denetim 52, 171
özerk 198, 205, 208, 213, 241, 287,
303, 317, 325, 329
özeklik 205, 206, 214, 219, 221,
243, 244, 248, 279, 303, 383
özne 44, 54, 237, 242

P

pagan 232, 233, 235, 238, 239, 243,
244
paganizm 243
parlamento 263
Peloponnesos 276, 277, 278
Perikles 21, 22, 25, 276, 277
Phaedondas 56
Phaidon 24, 29, 30, 31, 32, 34, 36,
48, 62, 64
Pheidippides 26
Pire 84
Polemarchos 84, 87, 88, 89, 90
polis 74, 75, 148, 155, 161, 163,
164, 165, 325, 329, 379
politik: ~ bağ 185, 281, 368; ~ bağ-
lam 77, 142, 148, 191, 313, 350; ~
beceri 238; ~ beden 282, 324; ~ bi-
çim 54, 284; ~ davranış 75, 199; ~
dünya 144; ~ düşünce 15, 140, 202,
228, 231, 253, 274, 289, 290, 321,
323, 334; ~ düzen 240; ~ düzey
97, 150, 206, 283, 322, 346, 347;
~ egemenlik 307, 320; ~ eylem 18,
166, 183, 193, 195, 208, 302, 303,
329; ~ faaliyet 20; ~ gerçekçilik
140; ~ hayvan 173, 186; ~ hüma-
nizm 249; ~ iktidar 230; ~ karakter
80; ~ karşılık 52, 58, 76, 98, 146,
164; ~ mahiyet 40, 59, 67; ~ me-
seleler 165, 248, 327; ~ model 52;
~ müzakere 171; ~ örgütlenme 254;
~ özgülleşme 238; ~ ütopya 158; ~
virtu 238; ~ yapı 326; ~ yetki 192,
371

politize 234
popülizm 152
pozitif 260, 267, 274, 367
Protagoras 83, 113, 250
Pufendorf 348

R

radikal 33, 54, 136, 158, 178, 241,
249, 270, 288, 293, 344
rasyonel 15, 51, 52, 81, 265, 271,
373
reform 194
rehber 29, 59, 131, 134, 140, 191
Remirro 241
retorik sanatı 37
ritüel 87, 88, 235
Roma 165, 195, 205, 206, 212, 232,
233, 234, 235, 238, 239, 244, 283,
301, 313, 370, 377, 388
Romalılar 233, 234, 239
Romulus 219, 233
Rönesans 205, 206, 215, 243, 244,
249, 250, 264, 276, 379

S

savaş 115, 240
savaşma 116, 243
silah 213, 238, 240, 261
Simmias 32, 56
Sina Dağı 146
sivil itaatsizlik 65, 75
siyasal: ~ birlik 205; ~ düşünce 79,
161, 213, 219; ~ eylem 215, 226,
302; ~ hayvan 15; ~ iktidar 55; ~
ilişki 16; ~ yönetim 50, 79, 80, 288
siyasi 43, 77, 205, 210, 212, 220,
222, 240, 244, 265, 279, 292, 304,
334, 386, 387, 388, 389
Skinner 205, 243, 250, 271
Sokratik 38, 50, 51, 52, 53, 54, 55,
57, 58, 59, 66, 75, 81, 82, 91, 105,
236, 237; ~ yurttaşlık 52, 53, 54,
59, 66
Solon 194
Soya 214
Sparta 194, 336, 354, 377, 378
statü 206, 225, 241

Strauss 203, 210, 211, 212, 219, 231,
248, 255, 269, 271, 272, 274

Strepsiades 26, 27, 28
suçlama 27, 44, 59
susuzluk 123, 124

Ş

şöhret 110, 150, 189, 227, 265, 272

T

talih 210, 211, 214, 222, 227, 228
teпки 32, 64, 69, 126, 174, 175
Themis 188
Theseus 219
Thrasymakos 88, 90, 91, 92, 93, 94,
95, 99, 100, 101, 102, 103, 104,
105, 106, 107, 108, 109, 113, 117,
120, 203
Thukydides 276, 282
tiran 159, 160, 212, 222
tiranlık 98, 122, 134, 136, 140, 145,
149, 154, 155, 157, 158, 159, 160,
187, 194, 197, 269, 270
Totalitarizm 382

U

ulus 21, 22, 381
ulusal 7, 243

Ü

ülke 23, 75, 99, 179, 180, 224, 239,
263
üretim 21, 115, 168, 172, 260, 340,
360
ürün 115
üstünlük 52, 206, 238, 324
ütöpik 134, 139, 140, 141, 207, 236,
330
ütöpya 141, 336, 337, 353

V

varoluş; ~ biçimi 17, 53, 90, 105,
118, 163, 173; ~ pratiğı 25; ~ tarzı
17, 54
vatandaş 34, 75, 195, 388
veçhe 54
vicdan hürriyeti 298
virtu 210, 214, 218, 219, 221, 222,
227, 230, 237, 238, 239, 290, 306

Y

yapaylık 253, 266, 267, 269, 270,
317
yiğitlik 68, 126, 127, 221
yoksul 150, 156, 159, 179, 195, 262
yozlaşma 47, 74, 108, 143, 156, 159,
240, 343, 345, 346, 348, 365, 370,
385
yozlaştırmak 34, 42, 59
yönetme sanatı 97
Yunanca 68, 154
Yunanistan 84
yurt 22, 25, 53, 256, 257, 377, 388
yurtseverlik 116, 239, 244
yükümlülük 112, 222
yüreklilik 68
yürütme 382

Z

zanaatçılar 41
zengin 42, 45, 64, 150, 151, 154,
179, 186, 215, 242, 262, 362
zenginlik 150, 156, 197
zıtlık 210
zihin 65, 67, 83, 87, 131, 227, 228,
294, 295, 299, 310